

N:o 173.

Af Friherre D. von Schulzenheim: Angående ändring af 6 § Regeringsformen i syfte att ett särskildt Statsdepartement för jordbruk och kommunikationer måtte inrättas.

Sedan genom en motion i Första Kammaren under N:o 46 Herr A. O. Wallenberg vid innevarande riksdag återupptagit ett af mig vid flera föregående riksdagar väckt förslag om förändring af Regeringsformens 5 § med bestämmelse rörande en bland Statsrådets ledamöter utsedd ordförande, har Konstitutions-Utskottet uti sitt utlåtande N:o 11 tillstyrkt nämnda förslag och formulerat detsamma. Då emellertid ofvan berörda förändring, förutsatt att den, efter att hafva blifvit hvilande, af nästa Riksdag skulle komma att antagas, likväl icke i och för sig kan verka välgörande i någon högre grad till förenkling och lättande af Statsrådets arbeten, utan att det ställes i sammanhang med en likaledes af mig vid föregående riksdagar föreslagen förändrad fördelning af de ärenden, som utgöra föremål för statsdepartementens arbeten, tager jag mig häraf anledning att för Riksdagen ånyo framställa förslag om förändring af § 6 sålunda, att ett särskildt *departement för jordbruk och kommunikationer* inrättas, utan att antalet statsråd derigenom förökas och endast en af de konsultativa platserna förändras till departementschefsplats. Vid en föregående riksdag har Konstitutions-Utskottet tillstyrkt inrättandet af ett sådant departement, men troligen af sparsamhetsskäl föreslagit, att sammanslå Landt- och Sjöförvarsdepartementen till ett enda. Den besparing som härigenom skulle vinnas, blefve väl emellertid obetydlig,

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 21 Häft.

jemförd mot den skada, som ovilkorligen måste härflyta af bristande kunskap och omdöme hos en departementschef för ett gemensamt krigsdepartement, uti endera af de större afdelningarne för vårt nationalförsvar, då icke gerna förutsättas kan, att hos samma person de egenskaper kunna finnas förenade, som billigtvis fordras af en kavalleri- eller infanterigeneral, amiral och fortifikationsgeneral. På annat sätt borde besparing sökas, nemligen i ärendenas lättare och hastigare gång och regeringsärendenas bättre utredning. Hela kostnaden för ett nytt departement bör för öfrigt icke blifva betydlig. Till en konsultativ statsrådslön behöfver nemligen endast läggas skilnaden mot departementschefslön, jemte 7,000 kronor till en expeditiionschef, och 4,200 kronor till en registrator. Om till det nya departementet förflyttas en af byråerna från Civildepartementet och dertill inrättas en byrå till, hvars tjänstemän, en byråchef à 5,500 kronor, en kanslisekreterare à 4,200 kronor och två amanuenser à tillsammans 3,000 kronor, således tillsammans kosta 12,700 kronor, torde det nya departementet kunna uppfylla hvad man af dess inrättande väntar, utan vidare kostnad.

Vår svenska grundlag afser tydligen att Statsrådet kollektivt och alla utan undantag böra lemna Konungen sina råd i hvarje förekommande ärende, som i Statsrådet föredrages och derföre äfven borde förutsättas hafva på förhand tagit kännedom om åtminstone de viktigaste föredragningsämnen inom hvarje departement, som kunna föranleda till genomgripande förändringar af något bestående förhållande eller rubbning i den ekonomiska lagstiftningen. Detta i grundlagen tydligen åsyftade ändamål af kollektiv och homogen åsigt och deraf äfven följande kollektiv ansvarighet hos Statsrådets ledamöter måste emellertid desto mindre kunna uppnås, ju mera några af departementscheferne öfverhopas med icke allenast ett för en vanlig människas arbetsförmåga öfverdrifvet antal af göromål, utan äfven af den mest olika beskaffenhet och hvarigenom, på samma gång äfven den starkaste och bästa förmåga snart blir utsliten i tjensten, allt deltagande i de andra embetsbrödernas föredragning omöjliggöres, så att slutligen sådana departementschefer komma att ensidigt behandla och äfven i viss mån ensidigt beherska särskilda brancher af förvaltningen.

Uti den generela anordningen med indelningen af statsdepartementen eger Riksdagen att gemensamt med Konungen på grundlagssätt öfverenskomma; den närmare fördelningen af ärendena departementen emellan tillhör deremot Konungen ensam. Behöfvet af ett nytt statsdepartement är emellertid redan af båda statsmakterna erkändt vid flera föregående riksdagar, och jag vill derföre endast antyda, huru som jag

tänkt mig att flera af departementen, utom Civildepartementet, skulle kunna vinna lättad genom omflyttning af en del ärenden, på samma gång som en indragning af Kommerskollegium äntligen torde kunna effektueras genom att fördela en del af dess göromål på byråerna under statsdepartementen och öfverlemnandet af en del deraf till de allmänna domstolarne och magistraterna. Så hade jag föreställt mig att medicinalvården i allmänhet, eller åtminstone så vidt den rör djuren, samt alla frågor rörande fattigvården skulle kunna från Ecklesiastikdepartementet förflyttas till Civildepartementet, hvaremot det nya departementet skulle från Civildepartementet, utom jordbruksärendena och dermed i direkt samband stående ämnen, äfven öfvertaga, jemte befattningen med statens jernvägar, den mångfald af mål som röra enskilda jernvägar, kanaler och landsvägar samt alla undsättningsmål, som under och i följd af svåra missväxtår kunna sammanhänga med jordbruket. Tydligt är emellertid, att ingen enskild person utan det långvarigaste och trägnaste arbete skall kunna framställa en detaljerad plan till den bästa fördelningen af alla förvaltningsärenden, utan måste man naturligtvis antaga, att Statsrådets ledamöter, efter mogen pröfning, sjelfva bäst kunna för Kongl. Maj:t framlägga och föredraga ett underdånigt förslag rörande ärendenas fördelning, sedan nemligen från Riksdagen föregått dess beslut att för sin del medgifva inrättandet af ett nytt departement för jordbruket och för kommunikationerna samt att åtaga sig den därför nödiga utgiften.

Med afseende å Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 11, för så vidt det rör benämningen eller titeln för de olika departementscheferna, hade jag för min del tyckt tiden kunna vara inne att benämna alla departementschefer för *ministrar* och endast ordföranden bland statsråden och möjligen Utrikesministern för Statsminister. Uti nästan alla europeiska stater användes numera denna benämning för embetena i den högsta förvaltningen, och inom Sverige har redan språkbruket och vanan man och man emellan antagit benämningarne Finansministern, Civilministern, Ecklesiastikministern o. s. v.

Jag anhåller vördsamt om remiss till Konstitutions-Utskottet af denna min motion, som, om densamma af Utskottet kommer att förordas, äfven torde af detsamma bäst formuleras med afseende på de grundlagsparagrafer, som motionen berörer, tillåtande jag mig att för den behandling af frågan, som inom Utskottet torde förekomma, hänvisa till bland annat Kongl. Maj:ts proposition N:o 126 under 1856 års riksdag jemte Konstitutions-Utskottets memorial N:is 52 och 54 med deraf inom de särskilda riksständens föranledda diskussioner; Särskilda Utskottets för jordbrukets angelägenheter utlåtande under 1867 års riksdag; Kongl. propositionerna

N:is 6 och 7 under 1868 års riksdag jemte motion inom Andra Kammaren, N:o 161, samt Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 3; motionen N:o 9 i Första Kammaren och N:o 195 i Andra Kammaren med Konstitutions-Utskottets memorial N:o 9 vid 1872 års riksdag; Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 1, bilagan 5 vid 1874 års riksdag; och slutligen motionen N:o 112 i Andra Kammaren med Konstitutions-Utskottets memorial N:o 6 vid föregående års riksdag, jemte de i båda Kamrarne häraf föranledda ganska värderika diskussioner.

Stockholm den 10 April 1875.

David von Schulzenheim.